

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: UIT EN VOOR DE PRAKTIJK: ABR. MEY EN JAMES POLAK; LITERATUUR: M. M. DEEN Jr. EN G. J. JACOBS; BESLECHTE GESCHILLEN: Mr. A. E. J. NYSINGH; — UIT HET BUITENLAND: J. E. ERDMAN, JAC. H. KRAMER EN C. J. MEIJER — EFFICIËNTIE: L. POLAK

MEDEWERKERS: H. J. VAN ARKEL, PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VAN DIEN, TH. A. DYRBYE Jr., W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir. J. GOUDRIAAN Jr., Dr. W. J. HARTMANN, LEONARD JACOBS. S. KONIJN, R. KUIJPER, J. PAARDEKOOPER, — PROF. Dr. N. J. POLAK, J. C. SPANGENBERG, J. E. SPINOSA CATTELA, J. F. STARKE, Dr. A. STERNHEIM, PROF. J. G. CH. VOLMER —

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600

UITGEVER: J. MUUSSES — PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEOORLOOFD. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHIJNT MAANDELIJKS. BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—. FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG

INHOUD

De Comptabiliteitswet	Blz.	33
door A. Nierhoff		
Een belangrijke gebeurtenis (Reglement Federat. Examen)	,	35
Nieuwe richtlijnen voor het bedrijfsleven	"	39
door C. Verwey		
Uit en voor de Praktijk	"	42
Red. Abr. Mey en James Polak		
Uitwerking en beoordeeling opgave No. 32 (Onder- zoek in strafzaak wegens verduistering)		
Vragenbus	"	45
Vraag No 12: Waardeering van cliënten		
Uit het Buitenland	"	45
Red. J. E. Erdman, Jac. H. Kramer en C. J. Meyer		
An exhortation to the article Clerks. Legislation for the Accounting Profession in the Transvaal. Auditors and Communication with Debtors. Corporate Publicity and the Auditor. Some Variations in Inventory Valuations		
Ingezonden	"	46
Onderteekening balans zonder voorbehoud door J. H. van der Burg		
Mededeelingen waarvan plaatsing werd verzocht	"	48
Rotterd. Vereeniging v. Assistenten v. h. N. I. A. Noord-Hollandsche Club van Instituut-Accountants		
Ontvangen boekwerken	"	48

DE COMPTABILITEITSWET

Bij Koninklijke boodschap van 2 December 1926 is aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal een ontwerp comptabiliteitswet aangeboden. Hoewel art. 127 der Grondwet eischte een wet, die de voorschriften behelst inzake de verantwoording van de Rijksuitgaven en ontvangsten over elken Dienst aan de wetgevendende macht, ontbrak tot heden een dergelijke wet. Wel ontstond in den loop der jaren een samenstel van regelen, voortspuitende uit voorschriften en resoluties, die de functie

van eene wettelijke regeling vervulde. Wanneer men in aanmerking neemt, dat ieder Departement daarbij naar eigen inzicht handelde, behoeft het geen verwondering te wekken, dat in onze Staatsbegroting en rekening tot heden geene uniformiteit was te bespeuren. Wij hebben in No. 7 van den tweeden jaargang van dit blad gewezen op de leemten, die onze tegenwoordige begroting aankleven. Door invoering van de Comptabiliteitswet zullen vele belangrijke verbeteringen worden aangebracht.

De inrichting der begroting zal worden gewijzigd. Tot heden werden gewone en buitengewone uitgaven en ontvangsten niet van elkaar gescheiden. Van de uitgaven werden lange opsommingen gegeven, waarbij een overzicht van de uitgaven in haar onderling verband ontbrak. Doordat de ontvangsten niet in eenigerlei verband stonden tot de uitgaven, was het onmogelijk eenig inzicht te krijgen in de resultaten van de verschillende takken van Dienst.

In dit alles zal de Comptabiliteitswet wijziging brengen. De begroting van uitgaven zal worden gesplitst in gewone dienst en kapitaaldienst. Deze indeeling zal ook op de Middelenwet van toepassing zijn. Volgens de Memorie van Toelichting ligt het echter niet in de bedoeling de exploitatie- en kapitaalsuitgaven streng gescheiden te houden. Het staatsvermogen op peil te houden zit bij de splitsing niet voor. Zij beoogt slechts tot uitdrukking te brengen, welke uitgaven door andere dan gewone inkomsten worden gedekt. De instandhouding van een zeker vermogen geldt, zegt de Memorie van Toelichting, niet als een absoluut bewijs van een juist beheer; bovendien kan de wet omtrent een dergelijk vraagstuk, als behoorende tot het Regeeringsbeleid, geene regelen stellen. De Minister van Financiën zal, zegt de Memorie van Toelichting op eene andere plaats, moeten uitmaken, of en in hoeverre het mogelijk is bepaalde heffingen als b.v. de successiebelasting, die als kapitaalheffing is aan te merken, geheel of ten deele naar den kapitaaldienst over te brengen, alsook welke uitgaven eventueel uit leeningsgeldten zullen mogen worden bestreden.

Het wil ons voorkomen, dat het Regeeringsbeleid niet aan eene *principieele indeeling* van de begroting in gewone en buitengewone dienst in den weg behoeft te staan. Het is niet

noodzakelijk het staatsvermogen op hetzelfde peil te houden, integendeel wenschelijk, indien de toestand van 's lands financiën zulks toelaat, het te vergrooten of het bij uiterste noodzaak te verkleinen, dit neemt niet weg, dat de begroting naar juiste financiële en bedrijfseconomische principes moet worden samengesteld. De verandering in het staatsvermogen kan in de begroting op duidelijke wijze blijken zonder dat aan een juiste splitsing van gewonen en kapitaaldienst tekort wordt gedaan: bij vergroting van het staatsvermogen kan b.v. bij een afzonderlijken post een gedeelte der kapitaaluitgaven worden overgebracht naar den gewonen dienst. In de begroting tot uitdrukking brengen de wijziging, die het staatsvermogen ondergaat, kan het inzicht in den toestand van 's lands financiën slechts ten goede komen.

Door de toepassing van de Comptabiliteitswet zal een goed overzicht van de begroting in zijn geheel worden verkregen. Organisatie-eenheden zullen worden gevormd, waarbij rekening gehouden zal worden met het voorschrift van de Grondwet, dat eene verdeling in hoofdstukken met eene onderverdeling in afdelingen, onderafdelingen, paragrafen en artikelen voorschrijft. In de begroting van uitgaven zal zooveel mogelijk naar beknoptheid, wat het aantal posten en de omschrijving betreft, worden gestreefd. Alleen de hoofdlijnen komen tot uitdrukking. De details worden in een uitgewerkten en toelichtenden staat als bijlage van de Memorie van Toelichting opgenomen. De inrichting van de Middelenwet zal zoodanig zijn, dat hare onderdeelen overeenkomen met die van de begroting van uitgaven. Op deze wijze zal het mogelijk zijn een inzicht te krijgen in de resultaten van de verschillende takken van Dienst. Verder zal, doordat ieder jaar naar de zelfde regelen wordt gehandeld, continuïteit in de samenstelling der begroting worden verkregen en een vergelijk voor de opeenvolgende dienstjaren mogelijk zijn.

Aan de begroting wordt een verzamelaar toegevoegd, waarin, gescheiden naar gewonen en kapitaaldienst, de totalen van de uitgaven en ontvangsten van de hoofdstukken der Staatsbegroting zijn opgenomen.

Bedrijven en Diensten, die een meer commercieel karakter dragen, alsmede degene, die over belangrijke voorraden beschikken, worden afzonderlijk geadministreerd. Een uniforme regeling is, volgens de Memorie van Toelichting niet wel mogelijk, daarvoor loopt het karakter der verschillende Bedrijven en Diensten te veel uiteen; voor ieder zal bij eene wet eene afzonderlijke regeling worden getroffen. De Bedrijvenwet hield met het uiteenlopend karakter geene rekening en werkte daardoor te stroef.

In de begroting komen geene andere posten voor dan ter verrekening met het Rijk noodig zijn (nadeelig resp. voordeelig saldo, aflossing schuld, rentebetaling). Als toelichting op de begroting schrijft de wet een balans en verlies- en winstrekening over het afgelopen kalenderjaar of van andere bescheiden, waaruit de resultaten van het afzonderlijk beheer duidelijk blijkt, voor.

Bij de wet zal aan de hand van den bestaanden vermogens-toestand de schuld van het Bedrijf of den Dienst aan het Rijk worden vastgesteld en regelen gegeven voor de afschrijvingen op de bezittingen. Een en ander zal dan in de boekhouding moeten worden verwerkt.

De posten, die betrekking hebben op het beheer van afzonderlijke fondsen, kunnen eveneens uit de begroting worden gelicht. De wet regelt dan voor ieder fonds het beheer en de verantwoording. Jaarlijks wordt een begroting en rekening van het fonds samengesteld.

Van het centraliseeren van Diensten, (zooals van den Rijks-

gebouwendienst) d.i. het technisch en administratief beheer van gelijksoortige diensten van verschillende Departementen onder ééne centrale leiding, wordt in het wetsontwerp niet gesproken. Het ligt blijkbaar niet in de bedoeling hieraan voorshands meerdere uitbreiding te geven.

Elk hoofdstuk van de begroting zal volgens de wet worden belast met eigen rente en aflossing. Deze regeling vindt alleen toepassing voor de nieuwe Staatsschuld. Voor de oude schuld is een verdeling over de verschillende hoofdstukken niet meer mogelijk. Een afzonderlijk hoofdstuk voor Staatsschuld blijft bestaan. Voor een volledig overzicht zal op dit hoofdstuk niet alleen de oude schuld, maar ook de nieuwe worden opgenomen.

Zooveel mogelijk zal worden gestreefd de kosten van iedere organisatie-eenheid zoo juist mogelijk te bepalen. Eene verdeling van de salarissen en pensioenen over de verschillende Dienstvakken wordt niet mogelijk geacht. Zij zullen in eene afzonderlijke afdeling van het betrokken hoofdstuk worden vermeld. Voor een juiste verdeling zou het weliswaar meermalen noodzakelijk zijn salarissen van hoofdamtenuaren over verschillende organisatie-eenheden te verdeelen. Deze moeilijkheid mag echter o.i. niet zoo zwaar wegen, dat daardoor eene verdeling van de salarissen over de verschillende Dienstvakken achterwege blijft. Daarvoor vormen de salarissen een te belangrijk gedeelte van de kosten van een Dienstvak.

De wet schrijft voor ieder Departement zijn eigen begrotingsbeheer voor. Daar echter de Minister van Financiën de verantwoordelijkheid van het geheele financiële beleid draagt, zendt iedere Minister zijn begrotingsontwerp aan den Minister van Financiën, die de daarop voorkomende uitgaven beoordeelt en de eigenlijke begroting samenstelt. De Minister van Financiën stelt vast welke posten ten laste van den gewonen en den kapitaaldienst komen.

De inrichting der begroting geschiedt volgens door den Minister van Financiën te geven voorschriften, waardoor uniformiteit in de begrotingsboekhouding zal worden verkregen.

De Minister van Financiën is bevoegd ambtenaren aan te wijzen, die inzage van de boekhoudingen nemen. In dit verband kan worden medegedeeld, dat reeds met ingang van 1 Mei 1926 een Bureau Contrôle der Generale Thesaurie van het Departement van Financiën werd ingesteld. Dit bureau is gesplitst in twee „onderbureaux”, waarvan het eerste belast is met het toezicht op eene efficiënte organisatie der dienstvakken en op een zuinige en doelmatige besteding der gelden, terwijl aan het tweede wordt opgedragen de contrôle op de boekhoudingen en op het beheer en de verantwoording der gelden. De arbeid van het eerste bureau wordt verricht door Bezuinigingsinspecteurs, terwijl voor die van het tweede bureau accountants of boekhoudkundigen zullen worden aangewezen. De ambtenaren van het Bureau Contrôle brengen rapport uit aan den Thesaurier-Generaal.

De inrichting van de Rijksrekening vereischt geen nadere bespreking. Zij geschiedt op dezelfde wijze als voor de Rijksbegroting is aangegeven.

Ieder dienstjaar moet zijn eigen lasten dragen. Om een vermenging van dienstjaren te voorkomen worden bij de wet voor de uitgaven en ontvangsten de principes aangegeven, waarnaar zal moeten worden gehandeld. Met betrekking tot de uitgaven geldt het beginsel van de verkregen rechten van den schuldeischer: de uitgaaf komt ten laste van het dienstjaar, waarin oplevering plaats heeft, dus niet ten laste van het jaar, waarin de overeenkomst wordt gesloten. Strekt echter de overeenkomst tot uitvoering van een begrotingspost, dan komt de uitgaaf

ten laste van het jaar, waarin de overeenkomst werd gesloten.

Voor de ontvangsten wordt het kasstelsel aanvaard, d.i. tot een dienstjaar worden gerekend de ontvangsten, die gedurende dat jaar zijn ontvangen. Op dit beginsel worden uitzonderingen gemaakt. Voor de directe belastingen wordt het cohierbedrag verantwoord. Indien het belastingjaar niet samenvalt met het dienstjaar, wordt het bedrag van het cohier over twee dienstjaren naar evenredigheid van den tijd verdeeld. Uitkeeringen van batige saldo's, aflossingen en rente van het kapitaal van afzonderlijk beheerde takken van Dienst worden gebracht ten gunste van het dienstjaar, waarop zij betrekking hebben. Verder zijn nog eenige uitzonderingen gemaakt op het kasstelsel, waardoor het mogelijk is, dat ontvangsten rechtstreeks tegenover uitgaven komen te staan.

In het wetsontwerp is ook opgenomen eene instructie voor de Rekenkamer, die vrijwel overeenkomt met de bestaande. Voor de controle van de Rekenkamer zal het repressieve controlestelsel gelden. In de praktijk had dit reeds het preventieve stelsel verdrongen. Daar de Wet den Minister van Financiën de bevoegdheid geeft controle op de boekhoudingen te laten uitvoeren en bovendien aan de Rekenkamer de bevoegdheid wordt gegeven, desgewenscht met medewerking van boekhoudkundigen, in alle burelen van openbaren Dienst en bij alle comptabelen onderzoeken in te stellen, kassen en voorraden op te nemen, wordt o.i. veel weggenomen van de nadeelen, die aan het repressieve controlestelsel zijn verbonden.

De wet zal voor het eerst op het dienstjaar 1928 worden toegepast.

A. NIERHOFF

EEN BELANGRIJKE GEBEURTENIS

Men verzoekt ons plaatsing van het onderstaand Reglement. Wij laten daaraan enkele inleidende woorden voorafgaan.

Het is een verblijdend feit, dat het Nederlandsch Instituut van Accountants, dat met zooveel volharding en inzicht zich gedurende een reeks van jaren heeft beijverd de examens op een hoog peil te houden en onverdroten door aanpassing der eischen aan veranderde tijdsomstandigheden, de ontwikkeling der samenleving en den vooruitgang der wetenschap der bedrijfshuishoudkunde er voor zorgde, dat zijn assistenten grondig werden opgeleid en tot waarlijk kundige accountants konden worden gevormd, het is verblijdend, zeggen wij, dat dit Instituut de wijsheid heeft betoond terechttijd bereid te zijn om zijn isolement ten opzichte van zijn exameneischen op te geven, t.w. zoodra samenwerking op dit punt met De Nederlandsche organisatie van Accountants mogelijk bleek zonder aan zijn ideaal voor de opleiding tekort te doen. *Dat* dit mogelijk werd, daarvoor komt der Organisatie een woord van erkentelijkheid toe, daar zij door een geleidelijke verhooging van haar exameneischen het verschil tusschen beider program tenslotte tot zoodanige proporties heeft teruggebracht, dat onderling overleg uitzicht op een compromis kon bieden.

Tenslotte is het van beide vereenigingen te waardeeren, dat zij — terwille van het hooge doel — over veel bezwaren van zakelijken en persoonlijken aard zijn heengestapt en tot de gemeenschappelijke daad van de opstelling van één examenprogram in het belang van het beroep gekomen zijn.

Wij wenschen de vakgenooten met het verkregen resultaat geluk en hebben de verwachting, dat de commissie, die zich de moeite van de besprekingen en van de samenstelling van het program heeft getroost, zich in de toekomst beloofd zal kunnen achten door de goede gevolgen, van dit samengaan voor de ontwikkeling van het beroep.

Reglement Federatief Examen van het Nederlandsch Instituut van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants

ALGEMEENE BEPALINGEN

Art. 1

Er wordt ingesteld een Federatief Examen ter verkrijging van het accountantsdiploma, hetwelk onder de na te geven regelen wordt afgenomen namens het Nederlandsch Instituut van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants.

Art. 2

Elk jaar wordt, behoudens het daaromtrent bepaalde in Art. 19, tenminste één examen voor elk onderdeel van het hierna te noemen Examenprogramma uitgeschreven, te houden op door het na te noemen Bureau der Examens te bepalen tijd en plaats of plaatsen.

Art. 3

Behoudens in bijzondere gevallen ter beoordeeling van het Bureau der Examens, en onder goedkeuring van de Besturen der beide Vereenigingen, worden alleen Assistenten van het Instituut en van de Organisatie tot de examens toegelaten.

BUREAU DER EXAMENS

Art. 4

De regeling en de leiding der examens is opgedragen aan een Bureau van het Federatief Examen van het N. I. v. A. en van de N. O. v. A. bestaande uit de ingevolge Art. 9 benoemde examinatoren in het vak Accountancy, hierna het Bureau der Examens genoemd.

Art. 5

Het Bureau der Examens kiest uit zijn midden een Voorzitter en een Onder-Voorzitter en doet van die keuze mededeeling aan de Besturen der beide Vereenigingen.

Op dezelfde wijze als in Art. 9 voor de examinatoren van het vak Accountancy bepaald is, wordt een Secretaris van het Bureau der Examens benoemd, die niet tegelijkertijd examinator kan zijn. Hij kan een jaarlijksche toelage genieten op voordracht van het Bureau der Examens vast te stellen door de in Art. 8 bedoelde Gecombineerde Bestuursvergadering der beide vereenigingen.

Zoo noodig wordt hij bijgestaan door een of meer gesalarieerde beambten, door de Gecombineerde Bestuursvergadering op voordracht van het Bureau der Examens aan te stellen.

Art. 6

Het Bureau der Examens voorziet verder zelf in de regeling der werkzaamheden.

Het Bureau der Examens brengt jaarlijks aan de Besturen der beide Vereenigingen verslag uit van zijn werkzaamheden en van de gehouden examens en legt daarbij verantwoording af over het beheer der finantiën.

Art. 7

De secretaris van het Bureau der Examens is belast met het voeren van de briefwisseling in overleg met den Voorzitter, met